

Állásfoglalás vagyonbiztosítási monitoringhoz kapcsolódó rendszeres biztosítói adatszolgáltatásról

A Társaság állásfoglalás iránti kérelmet nyújtott be a Magyar Nemzeti Bankhoz (**MNB**) vagyonbiztosítás monitoringhoz kapcsolódó rendszeres biztosítói adatszolgáltatás kapcsán.

I. Tényállás

A Társaság a szabályozói tőkekövetelmény megállapítása során a lakossági jelzáloghitelezés során befogadott lakóingatlanokat hitelkockázat csökkentő fedezetként kezeli és ennek megfelelően folyamatosan nyomon követi a szóban forgó biztosítékok elismerhetőségre vonatkozó általános és egyedi követelményeknek való megfelelést, ez utóbbi körében a CRR¹ 208. cikk (5) bekezdésében foglaltak megvalósulását. A hivatkozott rendelkezés szerint az intézményeknek eljárásokkal kell rendelkezniük annak monitorozására, hogy a fedezetként felhasznált ingatlan káresemények ellen megfelelően biztosított-e. Ennek megfelelően a Társaság a kölcsönszerződésben írja elő, hogy a fedezeti ingatlan vonatkozásában a tulajdonosnak a kölcsönszerződés teljes futamideje alatt olyan érvényes vagyonbiztosítással kell rendelkeznie, amely alapján káresemény bekövetkezésekor a biztosító az aktuális hiteltartozás erejéig a Társaság, mint a biztosítási összeg jogosultja számára biztosítási szolgáltatást nyújt. Ezen túl a Társaság akként kívánja az ügylet teljes futamideje alatt nyomon követni a megfelelő vagyonbiztosítás rendelkezésre állását, hogy hosszabb távon biztosítói adatszolgáltatáson alapuló, részben automatizált, havi szintű vagyonbiztosítás monitoring üzemeltetését tűzte ki célul, amelynek sarokpontja a rendszeres, jogszabályban rögzített biztosítói adatszolgáltatás teljes körű megvalósulása.

II. JOGKÉRDÉS

A Társaság a fentiekkel kapcsolatban a következőkben kéri az MNB állásfoglalását.

1. Vagyonbiztosítási monitoring céljából a biztosító a Társaság kérésére – még a zálogkötelezett erre irányuló kifejezett nyilatkozatának hiányában is – köteles-e rendszeresen (havonta) kiadni a fedezeti ingatlanok esetében a Társaságra engedményezett, vagy a Társaságot zálogjogosultként, vagy biztosítottként, vagy társbiztosítottként feltüntető vagyonbiztosítási szerződések azonosító adatait és a szerződés aktuális státuszát?

2. Ha a biztosító köteles kiadni a fedezeti ingatlanok vonatkozásában az 1. pontban nevesített vagyonbiztosítási szerződések azonosító adatait és a szerződések aktuális státuszát, akkor nevezett kötelezettségének a Társaság írásbeli kérésének benyújtását követően milyen határidővel kell eleget tennie?

III. A TÁRSASÁG ÁLLÁSPONTJA

A Társaság a következő álláspontot fejtette ki az állásfoglalás kérésében.

1. Álláspontja szerint a Bit.² 4. § (1) bekezdés 101. pontja értelmében a Társaság – „biztosító szolgáltatására jogosult más személy” státusza okán – a fedezeti ingatlanokra kötött egyes biztosítási szerződések vonatkozásában ügyfélnek minősül, így jogosult a biztosítási szerződéshez kapcsolódó adatok, illetve a biztosítás aktuális státuszára vonatkozó információk megismerésére.

2. A Bit. 138. § (2a) bekezdés szerint a „biztosítási titok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn a Hpt.-ben³ meghatározott pénzügyi intézménnyel szemben a pénzügyi szolgáltatásból eredő követeléshez

¹ az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 575/2013/EU Rendelete

² 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről

³ A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény

kapcsolódó biztosítási szerződés vonatkozásában, ha a pénzügyi intézmény írásbeli megkereséssel fordul a biztosítóhoz, amely tartalmazza az ügyfél nevét vagy a biztosítási szerződés megjelölését, a kért adatok fajtáját és az adatkérés célját”.

3. A Társaság jogértelmezése szerint a fentiek alapján a biztosító nem tagadhatja meg az általa korábban vagy aktuálisan biztosított fedezeti ingatlanok vonatkozásában előterjesztett adatigény teljesítését a Társaság által benyújtott, az igényelt adatok típusát és az adatkérés célját tartalmazó írásbeli megkeresés alapján. Az ezzel ellentétes magatartás a Bit. 138. § (2a) bekezdésben foglaltak megsértését jelenti.

4. A biztosító – záros határidőn belül – akkor is köteles eleget tenni a Társaság részéről a biztosítási szerződések kapcsán írásban előterjesztett adatkérésének, ha az ügyfél nevét vagy a biztosítási szerződés megjelölését a Társaság az írásbeli megkeresésben konkrétan nem tudja feltüntetni. Ez olyan esetekben fordulhat elő, amikor a Társaság a finanszírozott ügyfél Társasággal szemben fennálló tájékoztatási kötelezettségének megsértése okán nem tud arról, hogy az ügyfélnek adott biztosítónál vagyont biztosítási szerződése van, s így a biztosítási szerződést csak általánosságban tudja megjelölni (lakásbiztosítás, vagyont biztosítás stb.).

5. Az alapvető problémát a gyakorlatban az okozza, hogy a Társaság nem képes megjelölni azokat a biztosítási szerződéseket, amelyekről információt kér a biztosítótól, mivel nem rendelkezik naprakész információval arra vonatkozóan, hogy van-e az adott biztosítónál olyan biztosítási szerződés, amely őt a biztosító szolgáltatására jogosult személyként feltünteti, azonban a biztosítók a saját rendszereikben végrehajtott lekérdezéssel meg tudják állapítani, melyek azok a biztosítási szerződések, amelyekben a Társaság ilyen státuszban szerepel. Álláspontja szerint a vagyont biztosítási monitoring céljával ellentétes az a biztosítói gyakorlat, mely a biztosító rendszereiben szereplő szerződéses azonosító jel megadásához köti az adatszolgáltatást.

6. A Társaság az információszolgáltatás körében egyrészt arra vonatkozóan kér információt a biztosítótól, hogy melyek azok a vagyont biztosítási szerződések, amelyekben a Társaság a biztosító szolgáltatására jogosult személyként szerepel, élő-e az adott vagyont biztosítási szerződés. Az adatigénylés során a Társaság ügyfelének csak olyan adatát kéri el a saját rendszereiben történő beazonosíthatóság érdekében, amelyek már nála is szükségszerűen megtalálhatók (személyi azonosító adat, lakcím stb.). Ez alapján nem helytálló az a biztosítói hozzáállás, amely a biztosítási titokra hivatkozva utasítja el az adatszolgáltatás teljesítését. Álláspontja szerint a banktitok és a biztosítási titok ebben a körben fedi egymást; a biztosítási szerződés státuszára vonatkozó többletinformáció átvételére pedig a Bit. fentebb hivatkozott szakaszai teremtik meg a Társaság részére a felhatalmazást.

7. A fentiek okán a rendszeres biztosítói adatszolgáltatás eredménye egy olyan teljes körű lista, amely a Társaságra engedményezett, vagy a Társaságot zálogjogosultként, vagy biztosítottként, vagy társbiztosítottként feltüntető összes vagyont biztosítási szerződés azonosító adatait (amelyek lehetővé teszik a Társaság számára az ingatlan és az ügyfél egyértelmű beazonosítását) és a szerződés aktuális státuszát tartalmazza, szemben azzal a biztosítói gyakorlattal, amely csak a havi változások átadását tartja megvalósíthatónak.

A Társaság tapasztalata szerint a Bit. fentiekben hivatkozott rendelkezését a magyarországi biztosítási piacon tevékenykedő üzleti szereplők többféleképpen értelmezik. Vannak olyan biztosítók, melyek a Társaság írásbeli megkeresésére rendszeresen átadják a kért információkat, míg mások a Társaság minden erőfeszítése ellenére továbbra is elzárkóznak az adatszolgáltatás teljesítésétől.

A Társaság álláspontja szerint az eltérő, illetve nem együttműködő biztosítói gyakorlat gátolja a hatékony biztosítási monitoring működtetését. Mindez a teljes hazai bankszektor számára jelent problémát és negatívan befolyásolja a Társaság által megvalósítani kívánt, részben automatizált, havi szintű vagyont biztosítási monitoring eredményességét.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

A releváns jogszabályi rendelkezések

A Bit. 4. § (1) bekezdésének alábbi pontjai szerint, a Bit. alkalmazásában:

12. biztosítási titok: minden olyan - minősített adatot nem tartalmazó -, a biztosító rendelkezésére álló adat, amely a biztosító ügyfeleinek - ideértve a károsultat is - személyi körülményeire, vagyoni helyzetére, illetve gazdálkodására vagy a biztosítóval, illetve a viszontbiztosítóval kötött szerződéseire vonatkozik;

101. ügyfél: a szerződő, a biztosított, a kedvezményezett, a károsult, a biztosító számára szerződéses ajánlatot tett és a biztosító szolgáltatására jogosult más személy (...).

A Bit. 135. § (1) bekezdése szerint a biztosító jogosult kezelni ügyfeleinek azon biztosítási titoknak minősülő adatait, amelyek a biztosítási szerződéssel, annak létrejöttével, nyilvántartásával, a szolgáltatással összefüggnek. Az adatkezelés célja csak a biztosítási szerződés megkötéséhez, módosításához, állományban tartásához, a biztosítási szerződésből származó követelések megítéléséhez szükséges, vagy az e törvény által meghatározott egyéb cél lehet. A (2) bekezdés értelmében az (1) bekezdésben meghatározott céltól eltérő célból végzett adatkezelést biztosító vagy viszontbiztosító csak az ügyfél előzetes hozzájárulásával végezhet. A hozzájárulás megtagadása miatt az ügyfelet nem érheti hátrány, és annak megadása esetén részére nem nyújtható előny.

A Bit. 137. § a)-b) pontjai értelmében biztosítási titok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha

a) a biztosító vagy a viszontbiztosító ügyfele vagy annak képviselője a kiszolgáltatható biztosítási titokkört pontosan megjelölve, erre vonatkozóan írásban felmentést ad,

b) e törvény alapján a titoktartási kötelezettség nem áll fenn (...).

A Bit. 138. § (2a) bekezdése alapján a biztosítási titok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn a Hpt.-ben meghatározott pénzügyi intézménnyel szemben a pénzügyi szolgáltatásból eredő követeléshez kapcsolódó biztosítási szerződés vonatkozásában, ha a pénzügyi intézmény írásbeli megkereséssel fordul a biztosítóhoz, amely tartalmazza az ügyfél nevét vagy a biztosítási szerződés megjelölését, a kért adatok fajtáját és az adatkérés célját. Ugyanezen szakasz (9) bekezdése szerint nem jelenti a biztosítási titok sérelmét a Hpt. 164/B. § szerinti adattovábbítás.

A Bit. 138. §-át a (2a) bekezdéssel kiegészítő, az egyes tőkepiaci és biztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CLXII. törvény 33. §-ához fűzött indokolása szerint a – módosító – törvény a biztosítási titok megtartásának a kötelezettségét akként módosítja, hogy lehetővé teszi azt is: a biztosítási szerződéssel kapcsolatos adatokhoz az a pénzügyi intézmény is hozzájusson, amelynek a követeléséhez az adott biztosítási szerződés kapcsolódik, egyben megállapítja az ezzel kapcsolatos garanciális szabályokat is **(Mód. tv. Indokolás)**.

A Bit. 147/A. § (1) bekezdése szerint a Hpt. 164/B. §-a alapján átvett adatokat a biztosító tevékenységi köre ellátásával összefüggésben a szolgáltatásai nyújtásához szükséges mértékben megismerheti, és az ügyfélkapcsolat létrehozásának és fennállásának időtartamában kezelheti, ha az ügyfél az adattovábbítást a (2) bekezdés szerint nem korlátozta vagy tiltotta meg. A (2) bekezdés szerint a hitelintézet Hpt. szerinti ellenőrző befolyása alatt működő biztosító ügyfele kifejezett nyilatkozatával jogosult korlátozni vagy megtiltani a Hpt. 164/B. § (2) bekezdése szerinti adattovábbítást. A (3) bekezdés értelmében a hitelintézet Hpt. szerinti ellenőrző befolyása alatt működő biztosító az ügyféllel kötendő szerződést megelőzően köteles az ügyfél részére a Hpt. 164/B. §-ában foglalt kölcsönös adatátadás lehetőségéről igazolható módon tájékoztatást adni. Az írásbeli tájékoztatásban egyértelműen fel kell hívni az ügyfél figyelmét arra, hogy a személyes adatai e §-ban foglalt kezelésének lehetőségét bármikor korlátozhatja vagy megtilthatja.

A Hpt. 164/B. §-a a hitelintézet és az ellenőrző befolyása alatt működő egyéb pénzügyi szervezetek – mely akár biztosító is lehet – közti adatátadás részletszabályait tartalmazza. Az adatátadás ezen intézmények között jogilag könnyített, azonban az érintett ügyfél személyes adatai kezelését kötelező figyelemfelhívásra jogosultan, bármikor korlátozhatja vagy megtilthatja.

Az MNB véleménye

1. jogkérdéshez

A fenti jogszabályi rendelkezésekből következően a Társaság első kérdésére az a válasz adható, hogy amennyiben a Bit. 138. § (2a) bekezdésében meghatározott feltételek teljesülnek, az érintett biztosító a biztosítási titok sérelme nélkül átadhatja a kért – és az adatkérés céljának megjelölésével a célhoz kötött adatmegismerés feltételének megfelelő – adatokat a Társaság részére.

Tekintettel arra, hogy a Társaságoknak törvényi kötelezettsége a követelésükhöz kapcsolódó ingatlanfedezeteken fennálló vagyonbiztosítási szerződések monitorozása, az MNB véleménye szerint elvárható magatartás a biztosítók részéről, hogy a Bit. 138. § (2a) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelő adatkérés esetén kiadják az érintett Társaságnak az adatokat. Az adatok kellő indok nélküli visszatartása ugyanis hátrányt okoz a Társaságnak, sőt – amennyiben egy Társaság egyéb módon nem tudja hatékonyan ellenőrizni a biztosítás fennállásának folyamatosságát – törvénysértést idézhet elő a Társaságnál, ami felveti a visszaélésszerű joggyakorlás lehetőségét a biztosító részéről (különösen, hogy lényegében a fent idézett törvényt módosítás kifejezett célja is az volt, hogy a pénzügyi intézmények hozzá tudjanak jutni ezen adatokhoz).

A Bit. 138. § (2a) rendelkezése alapján a biztosítási titoknak minősülő adatok, információk – a titoktartás alól a Bit. 137. § b) pontjának megfelelően jogszabály által adott felmentés alapján – harmadik személy részére történő kiadására csak akkor van lehetőség, amennyiben a Társaság legalább a szerződő nevét vagy a szerződés megjelölését (gyakorlatilag számát, kötvényszámát stb.) ismeri. A Társaság ugyanis valóban ügyfél az őt érintő, szolgáltatásához kapcsolódó, biztosítotti vagy kedvezményezetti státuszát rögzítő szerződések tekintetében, azonban ez az ügyfélminőség csupán a Társaság biztosítási titkainak a Bit. 135. §-a szerinti kezelésére jogosítja az érintett biztosítót. A Társaság ügyfélminőségéből azonban semmiképp sem következik, hogy egy másik, akár az adott szerződéssel – más kötelmi jogi szerepben – kapcsolatban álló személy biztosítási titkát megismerje, a „másik” ügyfélhez viszonyítva a Társaság a szerződéses kapcsolat ellenére harmadik személynek minősül. Az adatátadásra pedig csak az érintett írásos hozzájárulása vagy törvényi felmentés alapján van lehetőség, ezt a felmentést viszont a Bit. 138. § (2a) bekezdése csupán relatíve szűk körben adja meg. Mivel jelen esetben egyértelműen nem a Társaság ellenőrző befolyása alatt álló biztosítókat érint a kérdés, a Bit. 147/A. §-a, illetve a Hpt. 164/B. §-a nem alkalmazható.

A nevesítetlen, azonosítatlan, tömeges adatkérésre azért sem adható (vagy volna adható) válasz az érintett biztosítók részéről, mert már az is biztosítási titok átadását valósítja meg, ha a biztosító arra vonatkozó információt ad, hogy egy adott, addig nevesítetlen személy a biztosítóval szerződéses viszonyban áll. A Bit. 138. § (2a) bekezdésében meghatározott korlátokat pedig a jogalkotó – a Mód. tv. Indokolás idézett részéből következően – garanciális jelleggel határozta meg, azaz elvárt azoknak a mindenkori, csorbitatlan teljesülése-teljesítése, a garanciális szabály érvényesülését lerontó értelmezés, vagy ilyen értelmezésnek megfelelő gyakorlat nem lehet jogszerű. Mindebből következik, hogy az adott szerződés, de legalább szerződő (ügyfél) kétségtelen azonosítására az érintett hitelintézetnek képesnek kell lennie, az ehhez szükséges adatot, adatokat szolgáltatnia kell tudnia az érintett biztosító számára (célszerűen az adatkérésben). Megjegyezi továbbá az MNB, hogy az elsődleges „problémaforrás” nem az „elzárkózó” biztosítók eljárása, hanem a kölcsönszerződés kapcsán együttműködési kötelezettségüket megszegő szerződők, Társasági ügyfelek magatartása.

2. jogkérdéshez

A Társaság 2. kérdésével kapcsolatban – azaz a biztosítói adatszolgáltatás feltételei fennállnak, úgy azt az érintett biztosító mennyi időn belül köteles teljesíteni – kiemelendő, hogy jogszabályi rendelkezés nem határoz meg erre határidőt. A gyakorlatban betartható és a hitelintézetek és biztosítók szempontjából is megfelelő határidő meghatározására az MNB-nek nincs hatásköre, illetve ez nem is volna célszerű (az egységes adatátadási határidő meghatározására a Magyar Biztosítók Szövetsége és a Magyar Társaságsszövetség együttműködése körében kialakított iránymutatás, szokvány lehet megfelelő).

Felhívja az MNB a Társaság figyelmét arra, hogy véleményét kizárólag az állásfoglalás kérdésben rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, így az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak az abban előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. Jelen állásfoglalás kizárólag tájékoztatás céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok (pl. marketing) érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

2018. május 11.